

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

5 De applicatione sensuum ad sensibilia communia secundaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

voluntatem tuorum superiorum.

DEINQVE de QUIETE, id est, de re quieta & firma considerari potest, num tota quiescat, an pars tantum eius. quia firma licet corpore potest pars moueri, sic caput Christi in cruce est motum, licet immotum esset corpus Secundo, an continenter, vel interruptè quiescat. Tertio, si quies sit naturalis, voluntaria, violenta. QVO AD secundum, cum sit contraria motui, & *contrariorum* secundum Aristotelem, *eadem sit disciplina*, dico eam quoque à 5. sensibus cognosci. Quoad tertium, fingete videre Christum in terram sub cruce prolapsum, nec posse, tum ob pondus, tum ob debilitatem, vllum membrū commouere. Ac quarto excita in te confusionem, si aliquando arbitreris te nimio onere regularum tuarum, vel mandatorum superioris tui premi.

*De Applicatione sensuum ad sensibilia
communia secundaria.*

C A P. V.

SECUNDARIA sensibilia ea sunt, quæ nominant Perspectiui vt est distantia, sius, continuum, discontinuum, asperum, politum, Transparens, opacum, liuidum, solidum,

MEDITANDI PARS II. 231

dū, pulchritudo, Turpitudine, similitudo, dissimilitudo Dicuntur autē communia, quia à pluribus sensibus percipiuntur: & secundaria, quia pendent à præcedentibus, & ad ea tanquam ad originem suam reuocantur. Itaq; eodem modo agam de his, vt de prioribus, & primum exponā, quid sint. Secūdo, à quibus sensibus cognoscātur. Tertio, quo modo applicentur. Quarto, qua ratione fructus ex illis colligatur.

DISTANTIA quidem dicitur totum spatium, quod inter duo loca intercedit, quæ vel magna, vel parua, vel mediocris est, potestq; augeri & minui. Quod ad secundum attinet, Distantia pōt cognosci primo visu, vt liquet, secundo auditu, prout vox vel sonus longe, vel prope auditur: tertio & odoratu ex odorum variatione quarto & tactu, quia possum^o digito ab vna parte capitis in aliā translatocognoscere longitudinē frontis, & à naso ad capillos erigendo eundē, dignoscere latitudinem. Quoad tertiū, imaginari potes vulnus pectoris Christi crucifixi, notataq; extremitatum distantia, conuincere ferrum fuisse crassum, & ideo costas dilatatas, lanceamq; sic intro defixam vsque ad cor, vt subito eū enecare potuerit, si ante non obisset. Quam longitudinem,

latitudinemque dicere potuisses tactu manuum, si imaginatus esses tecum S. Nicodemus corpus postea inuixisse. Quod ad quartum, potes excitare in te desiderium, ut aliquando moriaris martyr, post accepta magna vulnera.

SITVS superius à nobis satis est declaratus.

CONTINVVM dicitur, quod non est interruptum, & contra *Discontinuum*, quod est interruptum, & diuulsum. Itaq; continuum potest dici sinistrum latus Christi, discontinuum vero dextrum, propter vulnus, quia pars superior, ab inferiore diuulsa fuit.

ASPERVM est, quod foris in superficie habet partes inæquales, alias erectas, alias depressas, ut asler nondum dolatus, quod etiã dicitur *Rude*. Et contra dicitur *politũ*, quod omnino æquale est. Imagineris igitur te nõ modo videre, sed etiam tangere panniculos quibus erat inuolutus infantulus sanctus depositus in præsepio, & deprehendere te eos esse rudes & crassos, qualibus uti solent pauperes mulieres, deinde & attingere te fœnum multo magis asperum. Conuersus autem in teipsum, dole & erubescere, quod toties molestè tuleris lecti duritiem aliaq; corporis incommoda.

TRANS-

TRANSPARENS id dicitur, per quod aliud quippiam oppositum videri potest. Et vel est natura liquidum, vt aer, aqua, & similia, vel solidum & durum, vt vitrum, crySTALLUS, & alia. OPAEVM e contra dicitur, per quod aliud cerni nequit. TRANSPARENTIS cognitio seruire tibi potest, si sensum videndi transferas ad corpora beatorum, quando erunt resuscitata. Omnia enim erunt hac dote ornata, & ideo viscera omnia, ossa, intimaque medullae conspicuae in illis erunt, & quoniam speciem pulcherrimam praebunt, egregie immensam magistri & conditoris sui sapientiam demonstrabunt, ac sigillatim venae purpurato sanguine turgidae apparebunt corallinorum ramorum instar quasi eburnae cum mirabili venustate insitorum. Ita affirmat S. GREGORIUS lib. 18. moral. ca. 3. *Patebit corporalibus oculis, inquit, ipsa etiam corporis harmonia: sicque unusquisque tunc erit conspicabilis alteri, sicut nunc esse non potest conspicabilis sibi.* Similiter B. Augustinus lib. 22. de ciuit. Dei, ca. vi. dicit: *Omnia membra & viscera incorruptibilis corporis profutura in laudem Dei.* Quia omnes illi, qui nunc latent harmonia corporalis numeri tunc non latebunt intrinsecus & extrinsecus. Denique S. Lauren. Iustin. *Erit,* P s inquit,

Lib. de
disc. mon.
conuers.
Cap. 23.

inquit, tota eius substantia corporeis oculis visibilis, adeo ut viscerum, ceterorumque membrorum harmonia conditoris declaret magnificentiam admirandam.

LIQVIDVS dicitur liquor, qui facile defluit, ut aqua, oleum, & similia. **SOLIDVM** est eius contrarium, quod non defluit, ut glacies, nix, gummi, aut fluit tardè, ut balsamum, pix, & id genus alia. Quæ varietas discernitur visu pariter & contactu. Vnde si imaginis te gustare vinum felle & myrrha mixtum, quia illa solida sunt, tactu linguæ discernere poteris vinum densius à puro. Similiter unguentum à Nicodemo ad vngendum Christi corpus emptum, etiam manu percipi posset esse densum, quia emerat purum, non multa aqua temperatum, quo esset efficacius.

PVLCHRITVDO, quia consistit in debita proportione partium inter se, siue vocum, siue colorum, siue membrorum, hinc est, quod percipi possit & auditu, quando consistit in vocibus (vnde dicimus nos audisse bellam Musicam.) Et visu, quando proportio consistit in rebus visibilibus vnde Cicerō. *Pulchritudo, inquit, est debita partium proportio cum suavitate colorum.* Contra dispropertio, vocatur Turpitudine. De Christo
Domi-

Domino dicit Psalmista *speciosus forma praefilijs hominum*. Et postquam fuit flagellatus, dicit Isaias: *Non erat ei aspectus, neq; decor.*

SIMILITUDO denique & Dissimilitudo in quantitate percipitur, ab oculo & tactu. Quod quia manifestum est, facio finem de sensibilibus communibus.

De Colloquijs.

C A P. V I.

COLLOQUIVM significat sermonem cum alio habitum, quæ vox postea translata est ad sermonem, qui cum Deo in orationibus & Meditationibus instituitur. Potest autem fieri primo mentalibus tantum verbis, hoc est, intus mente, ut nullum verbum ore proferatur, sicut in primo regum fecit Anna in pulchro illo, affectibusque pleno ad Deum alloquio. *Domine exercituum, si aspiciens sideris afflictionem famula tua, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancilla, dederique serua tua sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vita eius, & nouacula non ascendet super caput eius.* Quam orationem, inquit scriptura, in corde factam. *Loquebatur, inquit, in corde suo, & non mouebantur labia eius, & non*

pensa-